

Krúdy Gyula

Május tizenkettedikén volt Li-zennegy éve, hogy Krúdy Gyula meghalt. Idestova másfél év-tizede tehát, hogy Szindbád, a tengerész, végérvényesen ki-kötött a Kerepesi-temetőben.

Ha Krúdy Gyula nemes is már többé közöttünk, de itt van az ő Baráti Köre. Egy ki-csiny, de érdemes társaság, amely a nagy író emlékének ébrentartását tűzte ki céljául. Ezek az idősebb és fiatalabb írók és hírlapírók minden év-ben, Krúdy halálának évfor-dulóján kimennek a Kerepesi-temetőbe, ott egyetlen szó nél-kül elfölttenek egy fclórárt, aztán valamelyik vendéglőben elka-terkázna Krúdy szellemében. A nagy író hívei ők: köztük Márai Sándor, Hegedűs Gyula, Szép Ernő, Herczeg Elemér, Kun Andor, Kálmán Jenő, Bródy András, Kállay István, Hargittay István s a legműse-gebb barát, Várkonyi Titusz, aki régi bajvívója a magyar hírlapírásnak. Kedves egyéni-sége, igényes írói stílusa s a Krúdy Gyulához fűződő, sironál is hűséges kapcsolata közismert Pest-Buda irodalmi berkeiben. A közeledő halálo-zási évforduló alkalmából föl-kerestük őt, hogy idézze fel nekünk Krúdy szellemét, ko-pogtassa meg az asztalt, ezzel a négysoros kis versével, ame-lyet egyik Krúdyról szóló iro-dalmi megemlékezése mottó-jául írt:

Talán nem álom s nem mese,
Hogy nem enyész el semmire
És így igaz a nagy talány:
Hogy Krúdy él és áll Tabán...

Nem kellett sokáig kérni Várkonyi Tituszt, szívesen be-szélgni kezdett s lehajtott fej-jel így emlékezett:

— Krúdy haláláról felejthe-tetlen, fájdalmas emlékem ma-radt. Amikor ott láttam őt a ra-vatalon, fekete díszben, frakk-ban, felrívulték bennem éle-

TABÁNI *litánia* KRÚDY GYULÁT IDÉZI LEGHÜBB BARÁTJA, VÁRKONYI TITUSZ

utolsó szakának küzdelmei és az a tragikus mozza-nat, hogy utolsó éjszakáján gyertyafény mellett írta meg utolsó levelét. Eszembe jutott egy budai sétánk, amely magyarázatát adta annak, hogyan maradt meg kismimizett életében éppen a fekete frakkja?

— Régen elkoppant lépések nyomait kerestük egyszer egy félig a járda alá süppedt barokk há-zacska közelében, a Vízivárosban, ama budai városrészben, amely borisszákat riogató nevét jó és zamatos boraival feledtette. Kevésszavú, csak tünődő hallgatásával beszédes barátom, Krúdy Gyula, rövid megállót tartva és csak úgy foghegy-ről vetette oda:

— „Beküldtem a zálogintézetbe a frakkomat, de a lengő szakállú közzsolga, akinek a sok álldogálás-tól harmónikká gyűrődtek a lábszárai, vissza-hozta. A becsűs frakkomat nagyméretűnek találta. Nem kellett hát neki.”

— Az ő életének jelképévé komorodott előttem a zálogból visszautasított fekete frakkja, amelyben aztán a derék becsűs akaratlan jóvöllából fekke-tett le az örökkévalóságig tartó pihenőjére.

— Az a régi séta egyébként most azt a gondola-tot is fejbézi bennem, hogy Tabán, amely igazi, romantikus életét az ő jelzőiben élte, halála után egy parkirozott sétány alá temetkezett, utána ér-zett bánatában. Hasonló sorsot vállalt, mint az a zett bánatában. Hasonló sorsot vállalt, mint az a sárga falevél, amelyet Szép Ernő küldött egyszer neki kedves és megható ajándékként, ezekkel a szavakkal: „itt küldök egy sárga falevelet, amelyet utánad érzett bánatában levélkönyvként hullatott egy százados tölgy, amikor elköltöztél a Szigetről.”

— Krúdynak a legboldogabb és legharmóniku-sabb napjai a Szigeten peregtek le. Meg talán a tabáni pittoreszk házak közötti, a hegynek kanyargó kis utcákban. Különbözőben itt a Tabánban terveztük régen Krúdy emlékének megörökítését. A Kereszt-téren, ahol egy iromba kő állott, (régesrégén hirdető-oszlopnak használták), egy kis márványtáblát szerettünk volna elhelyezni, rajta Krúdynak a Tabánról írott látomásos jelzőivel, melyek úgy hang-zanak, mint ódon barátok szájából zsongó litánia:
„Málott rókaállatok, — kísérletiesen rongyosodó kópenyegek, — madárjlesztő vékony lábához ido-mult nadrágok, — fakult, esurgó, régi zsupteló

Várkonyi Titusz

ereszéhez hasonló bajúszok, — lelkiismeretfurdalásos, ritkult szakállak, — pókhálósan pislo-gó szemek, — ősz széllel és köddel csimbókozott üstbökök, — gombjavesztett mellények, — hervadt falevölként összezsugo-rodott nyakkendők és értelmet-lenül kongó pincehangok ha-zája. — Varrógép pergésébe fulladt zokogások, — hold-világban szülfetell csalékony, és a nappal vígüességében hir-telen megöregedett tehetetlen álmok, — nevüket is elfelej-tett bánatok, — céltalan esa-vargások és még céltalanabb üldögélések hazája, — hegyek-nek kanyargó és kiszámítha-iatlan végzetű utcák, — már csak botlásra való küszöbök, — megbetegedett ajtók, ame-lyek szinte loesnek helyükről, amint idegen kéz nyúl hozzá-juk, — fájdalommal soványo-dott kanapék, — kőszvényes székek, — régi arcokat muto-gató, hímorukat vesztő tük-rök, — orvosságoktól megsár-gult poharak, — megöregedett gyerekeket ábrázoló szentké-pek, — elkeseredett, sánta, agg kakasok, — éjjelente bizo-nyára siri enyészet módjára porló udvarok, — halálosan fáradt kőolajlámpák, — kö-zönytől megsárgult, foszlott kötélén hintázó női ingek, — kék, hivatalos kabátjukra ki-sértettepedt teregető öreg al-tisztek hazája, Tabán”.

Még tovább is tartana Vár-konyi Titusz emlékező áhítata, még henézhetnénk a kiskocs-mákba is, a Métypincébe, Krausz Poldihoz, vagy a Já-szayné kocsnájába, esetleg a Polsterhez, vagy a Maradához, netalán a Brandieshoz, vagy Avarhoz. Innen-onnan tam-buraszó hangzik s Krúdy úr, a Jókai-regényhős, félrebillent fejjel hallgat, hallgat és többé már nem fog megszólalni.

Aszódy Károly

Az óbudai ház, ahol Krúdy meghalt (Abdáy felv.)